
Kolokvij iz fizike elementarnih čestica 12. veljače 2008.

---

1. (11 bodova)

Na akceleratoru LEP sudarani su elektroni i pozitroni. Za energije elektrona i pozitrona od 45.6 GeV moguće je producirati Z^0 bozon u mirovanju.

$$e^-e^+ \rightarrow Z^0$$

- (a) Kolika je masa Z^0 bozona?
- (b) Koliku energiju bi trebao imati pozitron da se u sudaru s mirujućim elektronom može producirati Z^0 bozon?
- (c) Z^0 bozon se može raspasti na mion i antimion.

$$Z^0 \rightarrow \mu^- \mu^+$$

Kolika je brzina miona, nastalog u raspadu mirujućeg Z^0 bozona?

- (d) Oko točke raspada Z^0 bozona postavljen je sferični detektor. Nađite polumjer sferičnog detektora, ako se unutar njega raspadne polovica nastalih miona. (vrijeme života miona $\tau = 2.2 \times 10^{-6}$ s)

2. (12 bodova)

Pioni (π^+, π^0, π^-) i sigma barioni ($\Sigma^+, \Sigma^0, \Sigma^-$) predstavljaju triplete u izospinskom prostoru, dok nukleoni (p, n) i kaoni (K^+, K^0) predstavljaju dublete. Uz pretpostavku invarijantnosti jake interakcija na rotacije u izospinskom prostoru, pronađite relaciju koja povezuje amplitude za sljedeće procese:

$$\pi^- p \rightarrow K^0 \Sigma^0$$

$$\pi^- p \rightarrow K^+ \Sigma^-$$

$$\pi^+ p \rightarrow K^+ \Sigma^+$$

3. (7 bodova)

Klasificirajte sljedeće raspade kao **jake**, **elektromagnetske**, **slabe**, ili **zabranjene**:

- (a) $\pi^0 \rightarrow \gamma\gamma$, (b) $\pi^+ \rightarrow K^+ \bar{K}^0$, (c) $\Lambda^0 \rightarrow p e^-$, (d) $D_s^+ \rightarrow \mu^+ \nu_\mu$,
- (e) $D^+ \rightarrow p + \pi^0$, (f) $\omega(782) \rightarrow \pi^+ \pi^- \pi^0$, (g) $\pi^- \rightarrow \gamma\gamma\gamma$.

Ukoliko su zabranjeni, objasnite zašto.

4. (15 bodova)

Dva koordinatna sustava x i x' su povezana preko Lorentzove transformacije $x'^\mu = \Lambda^\mu_\nu x^\nu$. Rješenja Diracove jednačbe, Diracovi spinori, transformiraju se na način:

$$\psi'(x') = S(\Lambda)\psi(x)$$

Za infinitezimalnu Lorentzovu transformaciju Λ i $S(\Lambda)$ imaju oblik:

$$\begin{aligned}\Lambda^\mu_\nu &= g^\mu_\nu + \omega^\mu_\nu \\ S(\Lambda) &= 1 - \frac{i}{4}\omega_{\mu\nu}\sigma^{\mu\nu}.\end{aligned}$$

Koristeći $g_{\mu\sigma}\omega^\sigma_\nu \equiv \omega_{\mu\nu} = -\omega_{\nu\mu}$ pokažite da je izborom $\sigma^{\mu\nu} = \frac{i}{2}[\gamma^\mu, \gamma^\nu]$ zadovoljena relacija:

$$S^{-1}(\Lambda)\gamma^\mu S(\Lambda) = \Lambda^\mu_\nu \gamma^\nu.$$

Uputa: Možete zanemariti članove višeg reda u ω jer se radi o infinitezimalnoj transformaciji.

5. (25 bodova)

Razmotrite proces $e^-(p_1, s_1)e^-(p_2, s_2) \rightarrow e^-(p_3, s_3)e^-(p_4, s_4)$.

(a) Nacrtajte sve dijagrame koji doprinose ovom procesu u vodećem redu računa smetnje za QED. Korištenjem Feynmanovih pravila za QED napišite amplitudu za ovaj proces u vodećem redu.

(b) Izračunajte usrednjeni, nepolarizirani kvadrat invarijantne amplitude, $|\overline{\mathcal{M}}|^2$, u ultrarelativističkom limesu zanemarujući masu elektrona. Izrazite rezultat pomoću Mandelstamovih varijabli $s = (p_1 + p_2)^2$, $t = (p_1 - p_3)^2$ i $u = (p_1 - p_4)^2$.

Čestica	Kvarkovski sadržaj	Masa
e^-	/	0.51 MeV
μ^-	/	105.7 MeV
p	uud	938.27 MeV
π^+	$u\bar{d}$	139.6 MeV
π^0	$(u\bar{u} - d\bar{d})$	135.0 MeV
π^-	$\bar{u}d$	139.6 MeV
Λ^0	uds	1115 MeV
K^+	$u\bar{s}$	493.7 MeV
$\bar{K}^0$	$s\bar{d}$	497.7 MeV
D_s^+	$c\bar{s}$	1968.5 MeV
D^+	$c\bar{d}$	1869.3 MeV
$\omega(782)$	$c_1(u\bar{u} - d\bar{d}) + c_2s\bar{s}$	782.6 MeV